

Asia: VN/20209/2021

Selvitys järjestöjen varainhankinnan avustamisesta ja tukemisesta valtionavustustoiminnassa

Lausunnonantajan taustatiedot

Valitse sopivin vaihtoehto

Järjestö

Selvitys ja sen teemat

1. Mitä mieltä olet järjestöjen varainhankinnan tilasta ja tulevaisuudesta? Asiaa tarkastellaan selvityksen toisessa luvussa.

Yhdymme VaLan lausuntoon ja toteamme, että nykyisellä tasolla olevan järjestöjen varainhankinnan toiminnan kannustaminen sekä sen

tukeminen julkisen hallinnon taholta on tärkeää, jotta kansalaisten osallistumista sekä suomalaista

lahjoituskulttuuria voidaan edistää ja sen kautta saada vähennettyä järjestöjen riippuvuutta julkisesta rahoituksesta tulevaisuudessa.

2. Mitä havaintoja sinulla on järjestöille myönnettäviin valtionavustuksiin liittyvistä käytännöistä ja niitä koskevasta sääntelystä? Asiaa tarkastellaan selvityksen neljännessä luvussa.

Yhdymme myös tässä VaLa:n lausuntoon. Valtionavustusprosessien luotettavuus sekä vuoropuhelu viranomaisen ja avustuksen

saajan välillä eivät nykyisellään toteudu riittävällä tasolla. Osa järjestöistä on vuosien varrella joutunut

tilanteeseen, jossa vuosien päästä valtionavustuksen saamisesta summaa aletaan korkojen kera periä

takaisin onnistuneen varainhankinnan seurauksena tai hankkeen osoittautuessa ylijäämäiseksi. Tämän

onnistuneesta varainhankinnasta rankaisemisen voidaan katsoa olevan ristiriidassa sen kanssa, että järjestöjä

kannustetaan omarahoituksen hankintaan. Järjestöille kohtuuton tilanne vähentää molemminpuolista

luottamusta, lisää järjestöjen työmäärää ja heikentää rahoituksen ennakoitavuutta. Järjestöissä työntekijät

ovat saattaneet vaihtua, jolloin vuosien takaisten budjettien ja tilinpäätösten läpikäynti on suuri työmäärä

rajallisilla resursseilla toimiville järjestöille. Tähän liittyy myös valtionapuviranomaisten yhdenmukaisten

käytäntöjen puute siitä, kuinka varsinaisen toiminnan ja varainhankinnan tuotot vaikuttavat

valtionavustuksia myönnettäessä. Seurauksena järjestöille muodostuu hankalaksi hahmottaa sitä, mitkä ovat

varsinaisen toiminnan tuottoja ja mitkä varainhankinnalla hankittuja tuloja.

3. Mitä asioita järjestöjen varainhankinnan avustamisessa ja tukemisessa sekä valtionavustusten myöntämisessä on otettava huomioon? Asiaa tarkastellaan selvityksen viidennessä luvussa.

Yhdymme Valan lausuntoon.

VaLan mielestä selkeät määrittelyt ja ohjeistukset järjestöjen varainhankintaan sekä valtionavustustahojen yhteneväinen ja myönteinen suhtautuminen yksityisrahoitukseen ja mahdolliseen varallisuuteen edistäisi järjestöjen toimintamahdollisuuksia ja autonomiaa. Lisäksi se toisi vakautta ja ennakoitavuutta toimintaan. Vuoropuhelun ja luottamuksen vahvistamiseksi olisi hyvä harkita luottamuksensuojaa ja ennakkopäätösmenettelyä, jotta järjestöjen ei tarvitsisi pelätä takaisinperintää vielä vuosien päästä päätöksistä. Luottamuksensuoja suojaisi järjestöä tapauksessa, jossa asia on tulkinnanvarainen tai epäselvä, ja jossa järjestö on toiminut vilpittömässä mielessä viranomaisen ohjeiden mukaisesti. Tässä tapauksessa asia

olisi ratkaistava avustuksen saajan eduksi. Myös kirjalliset ennakkopäätökset viranomaisilta helpottaisivat järjestön toiminnan ja rahoituksen suunnittelua sekä vähentäisivät epävarmuutta ja riskiä yllättäville takaisinperinnöille.

4. Minkälaisia vaikutuksia arvioit käsiteltävillä keinoilla olevan? Asiaa tarkastellaan selvityksen kuudennessa luvussa.

Yhdymme Valan lausuntoon.

VaLa kokee optimaalisimpana tilanteen, jossa varainhankinnan kustannukset olisivat avustuskelpoisia

tiettyyn enimmäismäärään asti, minkä rinnalla järjestöjen olisi halutessaan mahdollista hakea

varainhankinnan erityisavustusta. Varainhankinnan käynnistäminen ja onnistuminen vaatii vuosien työtä,

joten riittävän pitkäaikainen taloudellinen tuki tulisi taata. Pitkällä aikavälillä varainhankinnassaan onnistuneiden järjestöjen tarve valtionavustuksille pienenesi, mikä osaltaan vähentäisi riippuvuutta julkisesta

rahoittajasta. Selkeät ohjeet ja kriteerit avustuksen käytölle ovat tärkeitä molemmille osapuolille epäselvyyksien ja -johdonmukaisuuksien välttämiseksi sekä liiallisen työmäärän ehkäisemiseksi. Työmäärän

ja byrokratiavaatimusten tulisi olla kohtuullinen kaikenkokoisille tuensaajille koko prosessin ajan.

Valtionapuviranomaiset määrittelisivät, miten vapaaehtoistoiminta otetaan huomioon valtionavustusta

myönnettäessä. > Tähän kohtaan VaLa ei ota vahvasti kantaa ja toteaa, että tarkkojen määrittelyjen ja

reunaehtoien muodostamisen myötä vapaaehtoistoiminta voitaisiin ottaa huomioon mahdollisessa

omavastuuosuudessa. Keino ei ole kaikkien järjestöjen käytettävissä, ja se vaatii vapaaehtoistoiminnan

määrittelyn lainsäädännössä sekä sen arvon laskemista. Tässä tulee myös ottaa huomioon työmäärän

lisääntyminen; jokaisen vapaaehtoistoimintaan käytetyn tunnin raportointi voi muodostua liian suureksi

työksi niin järjestölle kuin siinä toimiville vapaaehtoisille.

5. Miten järjestöjen autonomiaa pitäisi turvata ja kuinka järjestöjen toimintaedellytyksiä tulisi varmistaa valtionavustustoiminnassa? Asiaa tarkastellaan selvityksen liitteessä.

Yhdymme Valan lausuntoon.

VaLan mielestä järjestöille tulisi taata mahdollisuus turvattuun autonomiseen toimintaan ja antaa myös

mahdollisuus valita toiminnan rahoituskeinot. Autonomian tason voidaan katsoa vaihtelevan myös järjestön

sisällä, mikäli jotakin osa-aluetta rahoitetaan valtionavustuksella ja toista varainhankinnan kautta kerätyillä

varoilla. Järjestöjen autonomian näkökulmasta olisi huomioitava mihin varainhankinnan tuottoja ohjataan

järjestön toiminnassa. Ilman viranomaisen ohjausta järjestöjen tulisi voida itse päättää tuottojen käytöstä.

Varainhankinnan tukemista valtionavustuksilla tulisi tehdä ja lisäksi tukemismallin valmistelussa, käyttöönnotossa ja seurannassa tulisi tehdä tiivistä yhteistyötä erilaisten järjestötoimijoiden kanssa.

Yksityisrahoituksen osuuden kasvaessa järjestön autonomia sekä toiminnan rahoituksen monipuolisuus ja

talouden riskinhallinta kasvaa. Järjestön tulee myös saada käyttää omaa harkintaansa siinä, ryhtyykö se

panostamaan yksityisrahoituksen hankintaan ja minkälaisiin varainhankinnan muotoihin. Tämän vuoksi

olennaista ovat yhdenmukaiset käytännöt ja niiden joustavuus, jotta esimerkiksi valtionavustusta voisi

hyödyntää myös varainhankintaan niin halutessaan.

Valtionavustustoiminnan kehittäminen

Anna yleistä palautetta selvityksestä tai kommentoi järjestöjä koskevan valtionavustustoiminnan kehittämistä ja yhdenmukaistamista.

Selvitys on selkeä ja kiitämme mahdollisuudesta saada lausua asiassa.

Kilgast Eija

Kirkkopalvelut ry - Varainhankintatiimi / varainhankinnan päällikkö